

DÀN DỰNG CA KHÚC THEO HÌNH THỨC HÁT TÓP CA

Thời gian nhận bài: 10/5/2025
Thời gian đồng ý đăng bài: 02/6/2025
Thời gian đăng bài: 15/9/2025

Tác giả: Nguyễn Thị Hồng Hải
Đơn vị công tác: Trường Đại học Quảng Nam
Email: songlinhpiano@gmail.com

Tóm tắt: “Dàn dựng ca khúc theo hình thức hát tốp ca” đề cập đến phương pháp dàn dựng và trình bày ca khúc trong hình thức tốp ca, một loại hình nghệ thuật thể hiện sự kết hợp giữa các giọng hát trong một nhóm. Bài viết phân tích quy trình dàn dựng, từ việc lựa chọn tác phẩm, phân chia giọng hát, đến việc xây dựng không gian sân khấu và cách tạo ra sự hòa hợp giữa các giọng ca. Cũng trong bài viết, các yếu tố như kỹ thuật âm nhạc, cách sắp xếp bài hát sao cho các giọng ca có thể hỗ trợ và bổ sung lẫn nhau được đặc biệt chú trọng, nhằm mang lại hiệu quả trình diễn cao nhất. Bài viết cũng nêu lên những khó khăn và thách thức trong việc phối hợp giọng hát và làm sao để mỗi thành viên trong tốp ca có thể tỏa sáng mà không làm mất đi sự hòa quyện chung.

Từ khóa: Dàn dựng, hát tốp ca, quy trình, giáo dục tiểu học.

1. Mở đầu

Âm nhạc là môn học Nghệ thuật góp một phần rất lớn trong mục tiêu giáo dục phổ thông. Âm nhạc càng ngày càng chứng tỏ vị trí quan trọng trong xã hội nói chung và trong giáo dục nói riêng. Chương trình giáo dục phổ thông môn Âm nhạc 2018 hình thành cho học sinh các phẩm chất như: Nhân ái, chăm chỉ, yêu nước, trung thực, trách nhiệm. Âm nhạc đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành nhân cách hài hoà, phát triển tư duy nhạy bén, bồi dưỡng nâng cao năng lực thẩm mỹ và sáng tạo cho học sinh. Thông qua giai điệu và lời ca, âm nhạc giáo dục học sinh về tư tưởng, tình cảm, tình yêu dân tộc đồng thời hướng đến những giá trị Chân – Thiện – Mỹ (Lê Anh Tuấn, 2012).

Giáo dục Âm nhạc ở trường phổ thông hình thành cho học sinh kỹ năng sống, kỹ năng giao tiếp. Trong chương trình giáo dục âm nhạc ở trường phổ thông, ca hát là một nội dung quan trọng. Học hát giúp học sinh phát triển tai nghe, giọng hát và sự tự tin. Trong đó, hình thức hát tốp ca là phương tiện để học sinh thể hiện tinh thần tập thể, tính kỷ luật và đoàn kết.

Trong những năm gần đây, Bộ giáo dục và Đào tạo đặc biệt đưa giáo dục âm nhạc trở thành môn học độc lập và bắt buộc trong chương trình chính khoá. Song song với chương trình chính khoá, trường tiểu học tăng cường rất nhiều hoạt động ngoại khoá âm nhạc. Ở các chương trình văn nghệ trong các ngày lễ như: Khai giảng năm học mới, Tri ân Thầy cô, Vui hội trăng rằm... không thể thiếu hình thức hát tốp ca, các hình thức biểu diễn phải đa dạng và phong phú mới tạo sự liên kết và màu sắc cho chương trình. Tuy nhiên, hiện nay đa số các trường chủ yếu sử dụng các hình thức đơn ca, song ca, tam ca mà ít chú trọng đến việc dàn dựng hình thức hát tốp ca, vì hát tốp ca đòi hỏi sự luyện tập công phu và có tính chuyên môn cao.

Dàn dựng hát tốp ca cho học sinh còn gặp nhiều khó khăn như: các em hát chưa chuẩn về ca độ, trường độ, sắc thái và cách xử lý những quãng rộng, chưa biết cách chuyển giọng khi lên cao xuống thấp, cách phối hợp để hoà giọng và phối bè trong ca khúc, phong cách biểu diễn chưa có nhiều màu sắc đa dạng.

Nhận thức rõ tầm quan trọng việc nâng cao chất lượng trong dàn dựng chương trình nghệ

thuật ở trường tiểu học cũng như tăng cường mức độ và khả năng ca hát cho học sinh, giáo viên hướng dẫn cần có những phương pháp luyện tập phù hợp để có thể tổ chức và dàn dựng đa dạng về hình thức hát tập ca cho học sinh, làm phong phú các hình thức ca hát khi biểu diễn nghệ thuật.

2. Nội dung

2.1. Khái niệm chung

2.1.1. Ca hát và hát tập ca

2.1.1.1. Ca hát

Ca hát là bộ môn nghệ thuật phối hợp giữa ngôn ngữ và âm nhạc, xuất phát từ tôn giáo, lao động và giải trí của con người. Ca hát biểu đạt cảm xúc của cả người hát lẫn người nghe. Giọng hát không chỉ là phương tiện thể hiện cảm xúc, suy nghĩ của người hát, mà còn khơi dậy ở người nghe những xúc động tương ứng, những hiểu biết nhất định, đem lại khoái cảm thẩm mỹ (Ngô Thị Nam, 2007).

2.1.1.2. Hát tập ca

Hát tập ca là một hình thức biểu diễn nghệ thuật âm nhạc truyền thống của Việt Nam. Bài hát có từ 4 đến 12 người trình bày, có thể sử dụng được nhiều kỹ thuật hát như hoà giọng, lĩnh xướng, đối đáp, nối tiếp, hát bè, hát đuôi (Lê Anh Tuấn, 2007).

Hát tập ca bao gồm tập ca nam, tập ca nữ và tập ca nam nữ. Hình thức này thường kết hợp giữa hát và diễn xuất, với các bài hát thường mang tính chất dân gian, ca ngợi quê hương, đất nước, con người, hoặc thể hiện những câu chuyện, tình huống trong cuộc sống.

Hát tập ca có thể được biểu diễn trong các dịp lễ hội, sự kiện văn hóa, hoặc trong các buổi giao lưu nghệ thuật. Nó không chỉ là một hình thức giải trí mà còn là một cách để gìn giữ và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc.

2.1.1. Dàn dựng ca khúc theo hình thức hát tập ca

Dàn dựng ca khúc theo hình thức hát tập ca là phương pháp biểu diễn âm nhạc trong đó một nhóm ca sĩ (thường từ 5 đến 12 người) cùng thể hiện một tác phẩm âm nhạc với sự phân chia giọng hát rõ ràng, tạo nên một tổng thể hòa quyện và đồng điệu. Mỗi thành viên trong tập ca đảm nhận một phần giọng hát riêng biệt, nhưng tất cả phải phối hợp nhịp nhàng để tạo nên hiệu ứng âm thanh phong phú, hấp dẫn người nghe (Dương Viết Á, Đức Trịnh, 2000).

Đây là một hoạt động thú vị và sáng tạo, giúp các thành viên trong tập ca thể hiện khả năng ca hát cũng như sự phối hợp nhịp nhàng với nhau.

2.2. Tiến trình dàn dựng hình thức hát tập ca

2.2.1. Dàn dựng phần ca

Trong hát tập ca việc vỡ bài là một công việc quan trọng để hướng dẫn các em hát đúng, chính xác bài hát. Tuy nhiên, vỡ bài tập ca không hề đơn giản bởi các em không chỉ làm quen với cách vỡ bài một bè mà còn phải vỡ bài hai bè hoặc ba, bốn bè. Vì vậy, cần có cách vỡ bài phù hợp, dễ hiểu và dễ thực hiện. Mỗi bài hát chứa đựng một nội dung, tình cảm khác nhau nên cần có sự dàn dựng thích hợp, không rập khuôn máy móc. Khi vỡ bài mới, giáo viên cần có phương pháp hợp lý để hướng dẫn, cụ thể như:

Bước 1: Chọn ca khúc và số lượng diễn viên

Về ca khúc, cần lựa chọn một ca khúc phù hợp với khả năng của các thành viên trong tập ca. Nên chọn những bài hát có giai điệu dễ nhớ, lời ca ý nghĩa và có thể chia thành nhiều phần

cho các giọng hát khác nhau.

Về số lượng diễn viên, cần xác định số lượng diễn viên phù hợp cho phần hát chính và hát bè.

Ví dụ: Dàn dựng ca khúc theo hình thức tốp ca – *Chủ đề Ngày khai trường*

Ca khúc: Lựa chọn ca khúc *Mùa thu ngày khai trường* – Nhạc và lời: Vũ Trọng Tường

Số lượng diễn viên: 6 học sinh (4 học sinh hát chính và 2 học sinh hát bè)

Bước 2: Tìm hiểu về tác phẩm

Người dàn dựng cần tìm hiểu rõ về tác phẩm để giới thiệu tên bài hát; tác giả; phân tích giai điệu bao gồm nhịp phách, cao độ; tính chất âm nhạc; phân bổ câu hát và ý nghĩa lời ca của bài hát để học sinh cảm nhận.

Ví dụ: Ca khúc *Mùa thu ngày khai trường* - Nhạc và lời: Vũ Trọng Tường

Ca khúc được viết theo nhịp 2/4, tính chất giai điệu vui tươi; tung bừng và trong sáng, hát với tốc độ nhanh.

Ca khúc gồm 4 câu hát:

Câu 1: Tiếng trống trường rộn rã làm tan cái nắng hè, dịu đi những tiếng ve còn vương trên vòm cây xanh lá.

Câu 2: Mùa thu sang đẹp quá xao xuyến bao tâm hồn vui tiếng trống tự trường trong tiếng hát mùa thu.

Câu 3: Mùa thu ơi mùa thu, mùa đi xây những ước mơ, tung bay màu cờ thắm rực rỡ trên vai em.

Câu 4: Mùa thu ơi mùa thu, mùa thơm trang sách mới, tiếng hát ngày khai trường, trong sáng như trời thu.

Nội dung ca khúc: Ca khúc mang không khí tung bừng, rộn rã. Những câu ca, vần thơ được ngân nga trong ngày tựu trường làm xua đi cái nắng gay gắt của mùa hè, thổi vào đó làn gió nhẹ nhàng trong mát của mùa thu. Ngày khai trường mở ra một năm học mới. Những nét bút thơm mùi mực được nắn nót cẩn thận, đẹp để viết lên những trang giấy trắng tinh đánh dấu một sự khởi đầu tốt đẹp. Khi hát cần thể hiện niềm vui và sự phấn khởi khi được đến trường.

Bước 3: Phân bè chính, bè phụ

Trong hát tốp ca, việc phân bè, chọn giọng cần được coi trọng. Giáo viên căn cứ vào số lượng học sinh trong đội hát để dự kiến số lượng bè chính và bè phụ cho phù hợp.

Khi chọn giọng giáo viên dựa vào tầm cỡ giọng của các em để phân ra được giọng cao và giọng thấp, sau đó tùy theo bè mà phân cho hợp lí. Điều này giúp học sinh bắt vào giọng được thuận lợi, tầm cỡ giọng quá cao hay quá thấp đều gây khó khăn và làm mất vẻ tự nhiên, mềm mại của giọng hát.

Ví dụ: Dựng hát tốp ca có bè ở bài hát *Mùa thu ngày khai trường* - Nhạc và lời: Vũ Trọng Tường

Bè chính sẽ đảm nhận phần melody chính của bài hát, hát theo nhịp và giai điệu cơ bản cả bài hát.

Bè phụ có thể hát giọng cao hơn hoặc thấp hơn 1 quãng 3 (alto hoặc bass) để đệm cho bè chính ở đoạn “Mùa thu ơi mùa thu”, “Trong sáng như trời thu”.

Bước 4: Hướng dẫn tập hát

Sau khi chọn giọng, phân chia bè hợp lí cho học sinh, giáo viên bắt đầu hướng dẫn tập hát cho các em. Giáo viên đệm đàn và tập cho các em từng câu một thật nhuần nhuyễn về cao độ và tiết tấu, tập từng đoạn nhỏ rồi mới hát hết cả bài.

Sau khi hát được ở những lớp bè riêng biệt, giáo viên cho học sinh ghép bè, sau đó nghe và xem bè nào chưa đạt yêu cầu thì điều chỉnh theo cách hát lại nhiều lần để học sinh quen tai. Khi tập bè thì cho các em học sinh ngồi tách biệt bè chính và bè phụ để tránh việc các em bị nhập bè với nhau.

Để phân biệt và sửa sai kịp thời giáo viên cần có phương pháp sửa sai bằng cách dự kiến được chỗ sai, dùng phương pháp so sánh diễn giải âm thanh kết hợp phương pháp hát mẫu trực tiếp hoặc đàn lại giai điệu câu hát đó cho các em nghe và hát theo.

Ví dụ: Khi tập hát bài hát Mùa thu ngày khai trường, giáo viên sử dụng đàn tập hát giai điệu chính từng câu, chỉnh sửa cao độ; tiết tấu và phát âm rõ các từ tổ hợp từ cho học sinh như: “Tiếng, trường, rộn rã, tan, nắng, vương, vòm, xao xuyến, tựu trường, ước mơ”.

Phân hát bè, giáo viên tập riêng cho nhóm học sinh hát bè nhiều lần. Sau đó, cho ghép bè với giai điệu chính và hát theo nhạc beat.

Bước 5: Hướng dẫn xử lí tác phẩm

Hướng dẫn các em khi hát phải có sự đồng đều, hòa giọng, các bè luôn có sự cân bằng về âm lượng. Chú ý lấy hơi ở đầu hoặc cuối câu hát, không ngắt và lấy hơi vụn ở các từ ghép trong câu hát. Mỗi tác phẩm đều có sự khác nhau về nhịp độ, tính chất, sắc thái tình cảm, to nhỏ, mạnh nhẹ. Vì vậy, giáo viên cần hướng dẫn để các em thực hiện tốt các yêu cầu về sắc thái, tình cảm, cường độ, tiết tấu, nhịp độ nhanh, chậm được ghi trong bài.

Ví dụ: Dựng hát tốp ca bài hát Mùa thu ngày khai trường - Nhạc và lời: Vũ Trọng Tường.

Khi học sinh hát hoàn thiện ca khúc, giáo viên hướng dẫn các sắc thái theo bài hát, chú ý hơi thở khi ca hát. Bài hát này cần thể hiện sắc thái tươi vui, hát rõ lời và ngân nga ở cuối câu hát.

2.2.2. Dàn dựng phần sân khấu

Trong chương trình văn nghệ, âm thanh có tính chất quyết định đến chất lượng của buổi biểu diễn. Do vậy, khi phân công cần chú ý chuẩn bị âm thanh, loa đài, micro cho hợp lí. Nếu ở hội trường, phòng lớn cần chuẩn bị đèn, ánh sáng vừa đủ. Ánh sáng được sử dụng trong suốt chương trình, điều chỉnh theo từng tiết mục cho phù hợp. Người điều khiển âm thanh phải nắm chắc kịch bản để điều tiết cho phù hợp với từng tiết mục.

Các công tác chuẩn bị phải có ý tưởng lựa chọn trang phục cho từng tiết mục tốp ca trong chương trình. Kịch bản cần lưu ý đến những chi tiết về hình thức của học sinh khi ra sân khấu như: tóc, mũ, khăn, quần áo, váy, giày... Mỗi tiết mục đòi hỏi những đạo cụ riêng và chức năng của các đạo cụ đó phải được những người được phân công chuẩn bị nắm rõ để phục vụ cho tiết mục cũng như chương trình thành công.

Về trang phục thì người được phân công vào nhiệm vụ này phải xây dựng ý tưởng để lựa chọn trang phục sao cho phù hợp với nội dung, có tính thẩm mỹ và tạo cho các tiết mục trở nên ấn tượng hơn. Đối với các làn điệu dân ca hoặc ca khúc mang âm hưởng dân ca thì trang phục gắn liền với đặc trưng văn hoá vùng miền.

Ví dụ: Hát tốp ca bài hát *Mùa thu ngày khai trường*, học sinh mặc trang phục váy caro xếp li hoặc kết hợp áo sơ mi trắng có thắt nơ hoặc đồ học sinh có đeo khăn quàng, mang giày thể thao. Phần sân khấu dựng thêm bố cục học sinh ngồi đọc sách ở một góc sân trường, 2 bạn cầm tay nhau vừa đi vừa trò chuyện. Các bạn hát sẽ đi ra từ 2 bên cánh gà của sân khấu sau đó

hoà cùng với các bạn trên sân trường.

2.2.3. Dàn dựng các phần phụ họa

Để tăng sự biểu hiện về hình tượng cho tác phẩm âm nhạc, việc dàn dựng các phần phụ họa là không thể thiếu đối với các tiết mục tốp ca. Các phần phụ họa tốp ca thường có hai hình thức:

- Học sinh vừa hát vừa kết hợp với phần nhảy múa một cách tự nhiên theo tính chất, nội dung, tư tưởng của bài hát.

- Tốp hát tốp ca kết hợp với tốp múa phụ họa.

Để các tiết mục tốp ca có sức hấp dẫn hơn, cũng như đạt chất lượng về nghệ thuật thì trước hết cần hướng dẫn học sinh những động tác múa lên ý tưởng cho phần phụ họa, xem đội hình cần mấy người, bao nhiêu nam - bao nhiêu nữ, gồm những đạo cụ gì, động tác múa nào phù hợp với nội dung, tính chất của bài hát, đội múa sẽ múa từ đoạn nào của bài hát và hình tượng kết ra sao. Khi dựng hát tốp ca có phụ họa thì đội hình phụ họa không được biểu diễn cả bài, ưu tiên vị trí cho đội hát tốp ca trên sân khấu. Ngoài ra, trang phục biểu diễn cũng hết sức quan trọng, lựa chọn màu sắc, trang phục phải dựa theo nội dung, tính chất của bài hát. Phân tách trang phục của đội ca và đội phụ họa phải có sự khác biệt nhau nhưng mang tính tương đồng, hài hoà về màu sắc và bố cục biểu diễn.

2.2.4. Lựa chọn tác phẩm cho tiết mục hát tốp ca

Chủ đề là những nội dung, những khía cạnh được rút ra, cụ thể hóa từ những mảng đề tài rộng. Chủ đề là định tính, có nội dung cụ thể, quán xuyên toàn bộ một tác phẩm nghệ thuật hay một chương trình nghệ thuật. Dưới đây là một số chủ đề phù hợp với các chương trình biểu diễn ở tiểu học.

Chủ đề Khai giảng năm học mới

- + Niềm vui của em – Nhạc và lời: Nguyễn Huy Hùng.
- + Mùa thu ngày khai trường – Nhạc và lời: Vũ Trọng Tường.
- + Chào năm học mới – Nhạc và lời: Phạm Hải Đăng.
- + Đi học – Nhạc: Bùi Đình Thảo, thơ: Hoàng Minh Chính.
- + Khúc hát tựu trường – Nhạc và lời: Đỗ Xuân Sơn.

Chủ đề Tri ân thầy cô

- + Bài học đầu tiên – Nhạc và lời: Trương Xuân Mẫn.
- + Bụi phấn – Nhạc và lời: Vũ Hoàng.
- + Nhớ ơn thầy cô – Nhạc và lời: Nguyễn Ngọc Thiện.
- + Lời thầy cô – Nhạc và lời: Hải Đăng.

Chủ đề Vui hội trăng rằm

- + Rước đèn tháng tám – Nhạc và lời: Đức Quỳnh.
- + Chiếc đèn ông sao – Nhạc và lời: Phạm Tuyên.
- + Cây đa quán dóc – Dân ca Bắc Bộ.
- + Thằng cuội – Nhạc và lời: Lê Thương.
- + Cắc tùng cắc tùng – Nhạc và lời: Phương Thảo – Ngọc Lễ.

2.3. Định hướng dàn dựng hát tốp ca theo một số chủ đề

2.3.1. Chủ đề Khai giảng năm học mới

<i>Niềm vui của em - Nhạc và lời: Nguyễn Huy Hùng</i>		
Hình thức biểu diễn	Tốp ca nữ và tốp múa phụ hoạ	
Số lượng diễn viên	Đội ca	Đội múa
	4 nữ	6 nữ
Trang phục	Trang phục dân tộc Tây Nguyên Đạo cụ: Gùi	
	Đội ca	Đội múa
	Màu xanh	Màu đỏ

Chuẩn bị đội hình: Đội ca và đội múa chia làm 2 nhóm đứng 2 bên cánh gà.

Bố cục 1: Nhạc intro đầu, bạn đầu tiên sẽ múa solo với một số động tác thể hiện tiếng chim hót vầy gọi đơn giản. Sau đó các bạn còn lại tiến vào sân khấu tạo thành 2 hàng dọc. Múa một vài động tác đánh tay của người dân tộc cho đến hết nhạc dạo.

Bố cục 2: Vào hát lời 1 lần 1 “Khi ông mặt trời thức dậy...ước mơ” đội hình ca sẽ vừa hát chung giai điệu chính vừa di chuyển từ 2 bên cánh gà đi ra sân khấu, mỗi bên 2 diễn viên, đội hình múa phụ hoạ tạo thành 2 hàng dọc hơi chéch hình chữ V, mỗi bên 3 diễn viên.

Bố cục 3: Lời 2 “ Khi ông mặt trời đi ngủ...đong đây” đội hình ca tách thành 2 nhóm, mỗi nhóm 2 bạn tiến lên cánh trái và cánh phải phía trước sân khấu, mỗi nhóm hát 1 đoạn, đội hình múa nối nhau di chuyển tạo thành vòng tròn.

Bố cục 4: Nhạc intro giữa: Nhóm múa thực hiện động tác giã gạo, sau đó đội hình di chuyển thành hàng ngang, thể hiện động tác tay đánh sang phải, sang trái và đi cùng một hướng vào trong cánh gà.

Bố cục 5: Hát lời 1, lần 2 “Khi ông mặt trời thức dậy...ước mơ”: Đội hình ca xếp thành hàng ngang, hát chung giai điệu từ câu “Khi ông mặt trời thức dậy...môi cười”, sau đó 2 bạn sẽ hát bè quãng ba chồng lên giọng 2 bạn hát giai điệu chính từ câu “Đưa em vào đời..ước mơ”.

Bố cục 6: Hát lời 2, lần 2 “Khi ông mặt trời đi ngủ...đong đây” 2 bạn sẽ đi qua cánh trái hát 2 câu đầu, 2 bạn đi sang cánh phải hát 2 câu tiếp theo. Điệp khúc hát chung giai điệu.

Bố cục kết: Nhắc lại điệp khúc: Đội hình ca hát chung giai điệu, đội hình múa di chuyển thành hàng ngang ra sân khấu từ hướng phải cánh gà, tay để lên vai sau đó di chuyển thành 2 hàng dọc, 2 bạn đầu ngồi thấp, 2 bạn tiếp theo ngồi nhô chéch V, 2 bạn cuối đứng chéch V. Tất cả đưa gùi về 2 hướng. 2 bạn đội ca đứng góc trái sân khấu đưa tay về hướng trái, 2 bạn đội ca đứng góc phải đưa tay về hướng phải kết bài.

2.3.2. Chủ đề Tri ân thầy cô

<i>Bụi phấn</i> - Nhạc và lời Vũ Hoàng		
Hình thức biểu diễn	Tốp ca nam nữ	
Số lượng diễn viên	Đội ca	Đội múa phụ hoạ
	3 học sinh nam 3 học sinh nữ	6 nữ
Trang phục	Nam: quần tây, áo sơ mi trắng đeo khăn quàng Nữ: chân váy ca rô xếp li và áo sơ mi trắng đeo khăn quàng Đạo cụ múa: Hoa	

Chuẩn bị đội hình:

Đội ca: 3 bạn nam đứng bên phải cánh gà, 3 bạn nữ đứng bên trái cánh gà.

Đội múa minh hoạ: 3 nữ đứng bên trái cánh gà, 3 nữ đứng bên phải cánh gà.

Bố cục 1 (Nhạc Intro đầu)

Đội ca: 3 nam đi ra từ hướng trái và 3 nữ đi ra từ hướng phải trên sân khấu, xếp thành hàng ngang xe kẽ nam nữ, đứng nhún qua trái qua phải.

Đội múa phụ hoạ: Đi từ 2 phía, mỗi bên 3 bạn, tay để hướng cao hướng thấp tiến vào sân khấu, sau đó quì gối cao thành hình chữ V.

Bố cục 2 (Lần 1): “Khi thầy viết bảng...khi em tuổi còn thơ”. Đội ca hát chung giai điệu chính của cả bài hát.

Đội múa phụ hoạ: “Khi thầy viết bảng...vương trên tóc thầy” đội múa đưa tay lên cao vẫy qua vẫy lại, cánh trái mở tay về hướng trái, cánh phải mở tay về hướng phải. “Em yêu phút giây này...cho em bài học hay” học sinh đứng lên nghiêng vai qua trái qua phải và xoay vòng tròn. Mai sau lớn nên người...khi em tuổi còn thơ” học sinh đi vào 2 bên cánh gà.

Bố cục 3 (Intro giữa)

Đội ca tách thành 2 nhóm, nhóm nữ đi lên cánh trái và nhóm nam đi lên cánh phải của tuyến trên sân khấu, đứng thành 2 tổ hợp ngang.

Đội múa phụ hoạ đi từ 2 hướng, tay cầm hoa hướng thấp hướng cao, sau đó 2 tay mở hoa từ trên cao.

Bố cục 4 (Lần 2) “Khi thầy viết bảng...roi trên tóc thầy” nhóm nữ hát, “Em yêu phút giây này...cho em bài học hay” nhóm nam hát. “Mai sau lớn nên người...khi em tuổi còn thơ” nam nữ hát chung.

Đội múa phụ hoạ xếp hàng ngang, xen kẽ tay cầm hoa lên cao xuống thấp từ câu nhạc “Khi thầy viết bảng...tóc thầy”, tách đội hình thành 2 vòng tròn; tay trái cầm hoa chụm vào nhau; tay phải mở hoa ra ngoài đi 2 vòng tròn ngược chiều nhau từ lời hát “Em yêu phút giây này... cho em bài học hay”. Xếp thành hàng dọc và mở hoa từ trong ra ngoài từ thấp đến cao dần từ câu “Mai sau lớn nên người...khi em tuổi còn thơ”.

Bố cục 5 kết bài: Đội ca hát nhắc lại 2 lần câu hát “Ngày xưa thầy dạy dỗ khi em tuổi còn thơ” sau đó di chuyển sang 2 bên góc trái và góc phải sân khấu, tay hướng lên cao chếch 45 độ ra ngoài.

Nhóm múa sẽ tạo thành khối ở giữa, 2 bạn đứng phía sau, mở hoa tay thấp tay cao, 2 bạn ở giữa quì cao gối mở hoa tay thấp tay cao và 2 bạn phá trước ngồi bệt, mở hoa tay thấp tay cao.

2.3.3. Chủ đề vui hội trăng rằm

Rước đèn tháng 8 – Nhạc và lời: Đức Quỳnh	
Hình thức biểu diễn	Tốp ca nam nữ
Số lượng diễn viên	3 nam 3 nữ
Trang phục	Nam: áo bà ba nâu Nữ: áo bà ba màu Đạo cụ: lồng đèn

Bố cục 1: Intro đầu vào lời 1 “Tết trung thu rước đèn đi chơi...trăng rằm”.

Dàn dựng phần mở đầu nhóm nam đi từ hướng trái, nhóm nữ đi từ hướng phải, tay cầm lồng đèn bước ra sân khấu. Nhóm nữ xếp hàng ngang đứng trên và nhóm nam xếp hàng ngang đứng dưới so le với nữ. Đoạn này có thể hát đồng thanh, tạo cảm giác như một khúc hát dân gian giao hòa.

Bố cục 2: Điệp khúc “Đèn ông sao với đèn cá chép...rực rỡ muôn màu”.

Đoạn này sử dụng hình thức hát đuôi, phân chia cho nam và nữ hát theo nhóm, nhóm nữ hát trước và tiến lên phía trước bên góc trái sân khấu, nhóm nam hát đuôi sau 1 phách tiến lên phía trước góc phải sân khấu.

Bố cục 3: Intro giữa nhóm nữ tiến vào giữa sân khấu, nhóm nam tiến vào giữa đứng xen kẽ đội hình nữ thành 1 hàng ngang.

Bố cục 4: Lời 2 “Tít trên cao đáng tròn xinh xinh...chị hằng”

Cặp nam nữ thứ hướng trái đi lên hát solo câu “Tít trên cao đáng tròn xinh xinh...dịu dàng”, cặp nam nữ hướng phải đi lên hát solo câu “Rằm tháng tám bóng hằng trong sáng...chị Hằng”, cặp ở giữa đứng tại chỗ tay cầm đèn vẩy lên cao.

Bố cục 5: Điệp khúc “Tùng dinh dinh...mừng đón chị hằng” hát chung.

Bố cục 6: Kết bài nhắc lại điệp khúc “Tùng dinh dinh...mừng đón chị hằng” đội hình di chuyển vào giữa, nhóm nữ ngồi xuống tay nâng lồng đèn, nhóm nam đứng phía sau tay nâng lồng đèn lên cao.

3. Kết luận

Hình thức hát tốp ca không chỉ thể hiện sự phối hợp đồng đều giữa các giọng hát mà còn tạo nên hiệu ứng âm thanh phong phú, hấp dẫn người nghe. Đây là một phương pháp nghệ thuật quan trọng trong biểu diễn âm nhạc, đặc biệt trong các hoạt động ngoại khóa và chương trình văn nghệ tại trường học. Dàn dựng ca khúc theo hình thức hát tốp ca là một phương pháp nghệ thuật mang tính sư phạm cao, giúp phát triển năng lực cảm thụ âm nhạc, kỹ năng biểu diễn và tinh thần tập thể cho học sinh. Hình thức này không chỉ góp phần nâng cao chất lượng giáo

dục thẩm mỹ mà còn là phương tiện hiệu quả để giáo dục tư tưởng, đạo đức, lối sống cho học sinh thông qua âm nhạc.

Vì vậy trường tiểu học cần chú trọng việc nâng cao chất lượng các chương trình biểu diễn nghệ thuật nhằm giúp rèn luyện kỹ năng ca hát và thị hiếu âm nhạc, bồi dưỡng cảm xúc và thẩm mỹ cho học sinh. Đặc biệt, giáo viên âm nhạc là người giữ vai trò then chốt: họ không chỉ là người hướng dẫn kỹ thuật thanh nhạc, tổ chức luyện tập mà còn là người truyền cảm hứng, phát hiện và bồi dưỡng năng khiếu âm nhạc cho học sinh. Giáo viên cũng chịu trách nhiệm lựa chọn, biên tập và dàn dựng tác phẩm sao cho phù hợp với trình độ và tâm lý lứa tuổi học sinh. Sự phối hợp hiệu quả giữa nhà trường và giáo viên sẽ góp phần quan trọng vào việc xây dựng một môi trường giáo dục toàn diện, nơi nghệ thuật – đặc biệt là âm nhạc – trở thành một phần không thể thiếu trong sự phát triển nhân cách học sinh.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Dương Viết Á, Đức Trịnh (2000). *Tổ chức và dàn dựng chương trình biểu diễn ở cơ sở*. Hà Nội, NXB Giáo dục.
- Lê Ngọc Canh (2003). *Phương pháp đạo diễn chương trình nghệ thuật tổng hợp*. Hà Nội – VHNT.
- Nguyễn Hữu Hợp (2019). *Tổ chức hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp ở trường tiểu học*. Nxb Đại học Sư phạm.
- Ngô Thị Nam (2007). *Hát 1*. Hà Nội. NXB Đại học Sư phạm.
- Lê Anh Tuấn (2007). *Dàn dựng chương trình âm nhạc tổng hợp*. Hà Nội. NXB Đại học Sư phạm.
- Lê Anh Tuấn (2012). *Một số định hướng xây dựng chương trình giáo dục phổ thông môn âm nhạc sau năm 2015*. Kỷ yếu hội thảo khoa học. Cao đẳng Sư phạm Trung ương, Hà Nội. Truy cập từ: <https://www.studocu.vn/vn/document/dai-hoc-kinh-te-quoc-dan/kinh-te-vi-mo-1/11-cang-oke/78999145>.

STAGING SONGS IN CHOIR FORM

Received: 10/5/2025
Accepted: 02/6/2025
Published: 15/9/2025

Author: Nguyen Thi Hong Hai
Institution: Quang Nam University
Email: songlinhpiano@gmail.com

Abstract: “Staging Songs in Choir Form” refers to methods of arranging and performing songs in a choral format, an art form that emphasizes the blending of voices within a group. The article analyzes the staging process, from selecting pieces and dividing vocal parts to designing stage space and creating harmony among the voices. It also highlights factors such as musical techniques and song arrangements that enable voices to support and complement one another, thereby achieving the highest performance quality. Furthermore, the article addresses the difficulties and challenges involved in coordinating the voices and ensuring that each member of the choir can shine without compromising the overall unity.

Keywords: Choreography, choir, process, primary education.